

HÄTÄKESKUSLAITOS
NÖDCENTRALSVERKET

PAREMPAA TURVALLISUUTTA - PAREMPAA HYVINVOINTIA

Kuntien ja Hätäkeskuslaitoksen yhteistyö

Kuntien johtoryhmän hälyttäminen 27.1.2009

Pertti Mäenpää

Toimialapäällikkö (pelastus)

Hätäkeskuslaitos/ -yksikkö

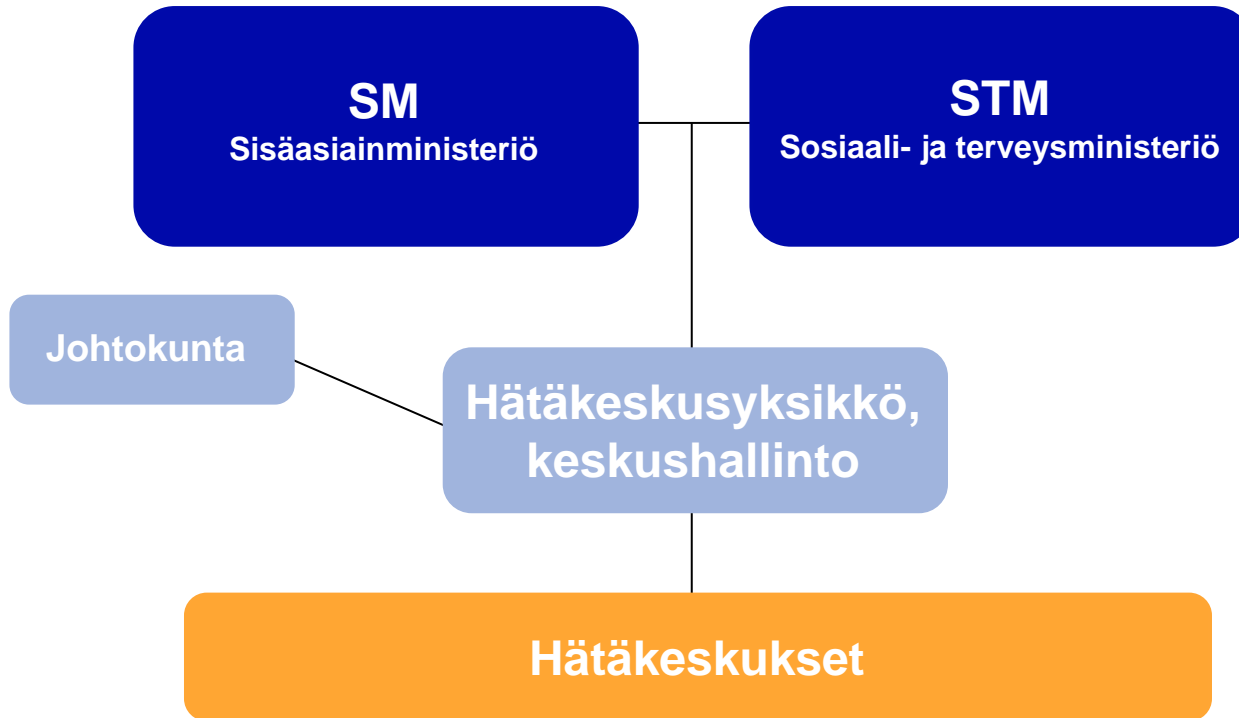
Kenelle se kuuluu?

Miten se tehdään?

- Hätäkeskus
- Pelastustoimi (P3)
- Kunta

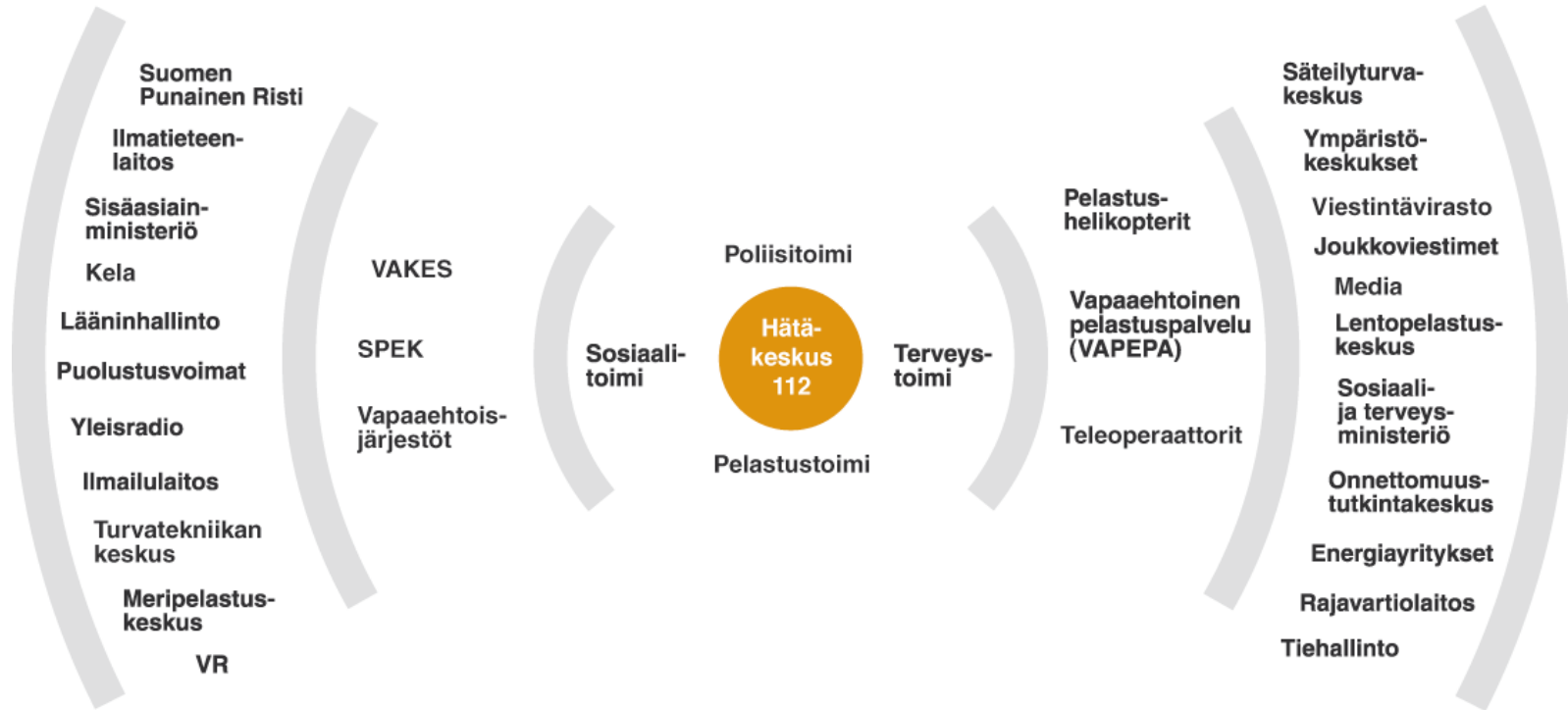

Hätäkeskuslaitos

Yhteistoimintatahoja

Hätäkeskuksen tehtävä

- Hätäkeskuksen tehtävänä on vastaanottaa ***häätäilmoituksia*** ja **välittää** ne edelleen niille yksiköille, joille tehtävä voimassa olevan lainsäädännön mukaan kuuluu.
- Keskeiset tehtävät ovat hätäkeskuspalveluiden tuottaminen, viranomaisten toiminnan tukeminen sekä myös hätäkeskuspalveluiden ja siihen liittyvien tehtävien ja toimintatapojen *kehittäminen* ja valvonta.

Hätäkeskuksen tehtävä

- Hätäkeskuksen eli käytännössä päivystäjän toimivalta hoitaa tehtäviä hätäkeskusalueella on selkeä: (vastaanottaa hätäilmoitus, arvioida tehtävän kiireellisyys, käytettävät voimavarat, välittää ilmoitus ja suorittaa välitettyyn ilmoitukseen liittyviä tukipalveluja)
- *Hätäkeskuslainsäädännön kannalta päivystäjän tehtävään ei kuulu hälyttämistä koskevan päätöksen jälkeen **operatiivisten tilanteiden johtaminen ja priorisointi kentällä.***

Lainsäädäntö

- Valmiuslaki määrittelee **40 §:ssä** selkeästi poikkeusolojen varautumisvelvoitteen:
- ”**Valtioneuvoston, valtion hallintoviranomaisten, valtion liikelaitosten ja muiden valtion viranomaisten sekä kuntien tulee *valmiussuunnitelmin* ja poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan *etukäteisvalmisteluin* sekä *muin toimenpitein* varmistaa tehtäviensä mahdollisimman häiriötön hoitaminen myös poikkeusoloissa.**”
- Poikkeusolojen toimintavarmuusvaatimus koskee yhtä lailla myös normaaliolojen häiriötilanteita (normaaliolojen häiriötilanne- ja poikkeusolosuunnitelma = *valmiussuunnitelma*).

Lainsäädäntö

- Hätäkeskuslaki, hätäkeskusasetus asettavat vaatimuksia hätäkeskusten toiminnan varmistamiselle seuraavasti:
- **Hätäkeskusten toiminta on järjestettävä ja keskuksset on sijoitettava siten, että niiden toiminta on mahdollista myös poikkeusoloissa.** (Hätäkeskuslaki 18.2.2000/157, [6 §](#) - Hätäkeskustoiminnan turvaaminen)
- Hätäkeskukset huolehtivat hätäkeskuspalvelujen tuottamisesta, saatavuudesta ja laadusta hätäkeskusalueilla. **Sen lisäksi mitä hätäkeskuslain 4 §:ssä säädetään, hätäkeskuksen tehtävänä on erityisesti: 9) toimia tarvittaessa laitoksen toisten hätäkeskusten varakeskuksena.** (Hätäkeskusasetuksen 23.11.2000, 4 § - Hätäkeskuksen tehtävät)

- Pelastus-, poliisi- sekä sosiaali- ja terveystoimen yksiköt voisivat **määrätä** hätäkeskuksen suorittamaan **meneillään olevaan tehtäväänsä liittyviä tehtäviä** kuten tietojen hakemista asianomaista hallinnonalaa koskevista hätäkeskuksen käytössä olevista rekistereistä.
- Hätäkeskukselle toimintatilanteessa määräytyvät tehtävät voisivat myös käsittää **tehtävässä tarvittavien lisävoimavarojen hankkimiseen** liittyviä selvitys- tai vastaavia tehtäviä.
- Hätäkeskus vastaanottaisi muidenkin hallinnonalojen vastuulla olevia **hätätilanteita koskevia** ilmoituksia ja ohjaisi tai yhdistäisi avuntarvitsijan avun antamisesta vastaavan tahon puoleen.
- Hätäkeskus voisi hoitaa **myös muita sen toimialaan soveltuvia tehtäviä, jos ne eivät haittaa** 1 momentissa mainittujen ns. lakisääteisten tehtävien hoitamista

Nykyisistä ohjeista poimittua

"Tarvittaessa hälytysohjeeseen liitetään luettelo asiantuntijoista, joiden hälyttäminen tapahtuu vaativissa onnettomuuksissa pyydettäessä tai automaattisesti. Asiantuntija on henkilö, joka osallistuu pelastustoimintaan."

(Opas pelastustoimen tehtävien hälytysohjeen laatimiseksi)

Pelastuslain (468/2003) 11 §:n mukaan alueen pelastustoimen tulee yhteistyössä naapurialueiden, muiden pelastustoimintaan osallistuvien viranomaisten ja virka-apua antavien viranomaisten sekä hätäkeskuksen kanssa laatia hälytysohje pelastustoiminnassa tarvittavien voimavarojen hälyttämisestä ja avun antamisesta.

Nykyisistä ohjeista poimittua

*”Operatiivisten viestikeskus- ja tukitoimintojen ulkopuolelle on rajattu kaikki ne toimenpiteet, mitkä **eivät liity käynnissä** oleviin vastuuviranomaisten tehtäviin, ellei niitä ole muilla erillisillä sopimuksilla sovittu hätäkeskuksen tehtäviksi. Näitä ovat mm.:*

- erilaisten organisaatioiden, jotka eivät liity hätäkeskuksen seurannassa olevien tehtävien hoitoon, kutsuminen kokoon tai muu informointi*
- esimerkiksi kuntien erilaisten valmius- tms. organisaatioiden kokoon kutsuminen **soittamalla**”*

(HÄKE OPO 6 Perustelumuistio)

Lisähälytykset

- Olennaista tässä asiayhteydessä on erottaa, **a) puhutaanko tiedottamisesta vai b) hälytysohjeoppaan tarkoittaman asiantuntijan liittämistä vasteeseen.**
  - a) pelastustoimi pyytää hätäkeskusta tukemaan operatiivisessa tiedottamisessa ja sanelee tiedotteen sisällön, jonka hätäkeskus välittää pyydetylle taholle
  - b) pelastustoimi laatii hälytysohjeen huomioiden kuntien viranomaisten tietotarpeen tai pyytää hätäkeskusta tekemään esim. kuntien valmiusorganisaation hälyttämisen ”lisähälytyksenä”
- Molemmissa tapauksissa **toimintaa johtava viranomainen** vastaa tietojen luovuttamiseen liittyvien asioiden huomioimisesta ja määrittää hälytysviestin tai tiedotteen sisällön sekä sen, kenelle tieto välitetään. Nämä tahot on ennalta syötettävä tietojärjestelmään hälytys-resurssiryhmäksi (jossa niitä myös ylläpidetään).

Miten se tehdään?

- Isojen ryhmien hälytys- tai tiedotuskanavaksi on riitettävä tekstiviesti (SMS tai SDS). (Häke tai pelastustoimi)
  - Sillä pitkien numerolistojen puhelinsoittorumba voi häiritä vakavasti ydintehtävän suorittamista
- Vaihtoehtoinen tapa voisi olla kuntakohtaisen valmiusorganisaation kiertävä varallaolo ('päivystys') (Häke tai P3)
  - Tämä huolehtisi muun tarvittavan organisaation kokoon kutsumisesta
- Yksi vaihtoehto on liittää tarvittavat kuntien valmiudesta vastaavat *pelastustoimen mediapalvelun* (entinen 112-info) jäseniksi, jolloin he saavat ensi- ja jatkotiedotteet kaikista pelastustoimen keskisuurista ja suurista tehtävistä. (Oma aktivoituminen)
  - Etuna myös tilannekuvan jatkuva päivittyminen

Muut viranomaiset

- Keskustelua kuntien valmiusorganisaatioiden hälyttämisen yleisten periaatteiden osalta tulee jatkaa myös sosterin (monipotilas- tai evakuointitilanteet) ja poliisin (ERTI- ja VATI-tilanteet) edustajien kanssa.
- Haasteena on myös hätä- ja muut viranomaistiedotteet sellaisia tilanteita koskien, missä kyse ei ole selkeästi yhdenkään ”hälytysviranomaisen” tehtävästä (case ”Nokia”)
  - Onko muiden kuin hätätilanteisiin liittyvien tiedonvälitysten tarkoituksenmukaista edes kulkea hätäkeskuksen kautta?
- Hätäkeskuksella ei ole kykyä arvioida kaikissa tilanteissa, mitä ”ulkopuolella” tapahtuu
  - Mitään omatoimista tiedotusvastuuta ei voida syyttää hätäkeskuksen vastuulle
  - Pyyntö tultava aina joltakin toimivaltaiselta kentän viranomaiselta.

Muut tukioorganisaatiot

- Lisähälytystarve voi koskea myös muita tukioorganisaatioita
  - Olennaista olisi saada näiltäkin *yksi yhteysnumero*. Oma päivystäjä kykenee arvioimaan parhaiten, minkä tyyppistä kalustoa/asiantuntijaa ko. tilanteessa on järkevintä käyttää.
  - SPR, VAPEPA, seurakunta jne...
- Ei erillisiä/irralisia järjestelmiä hätäkeskuksen valvottavaksi

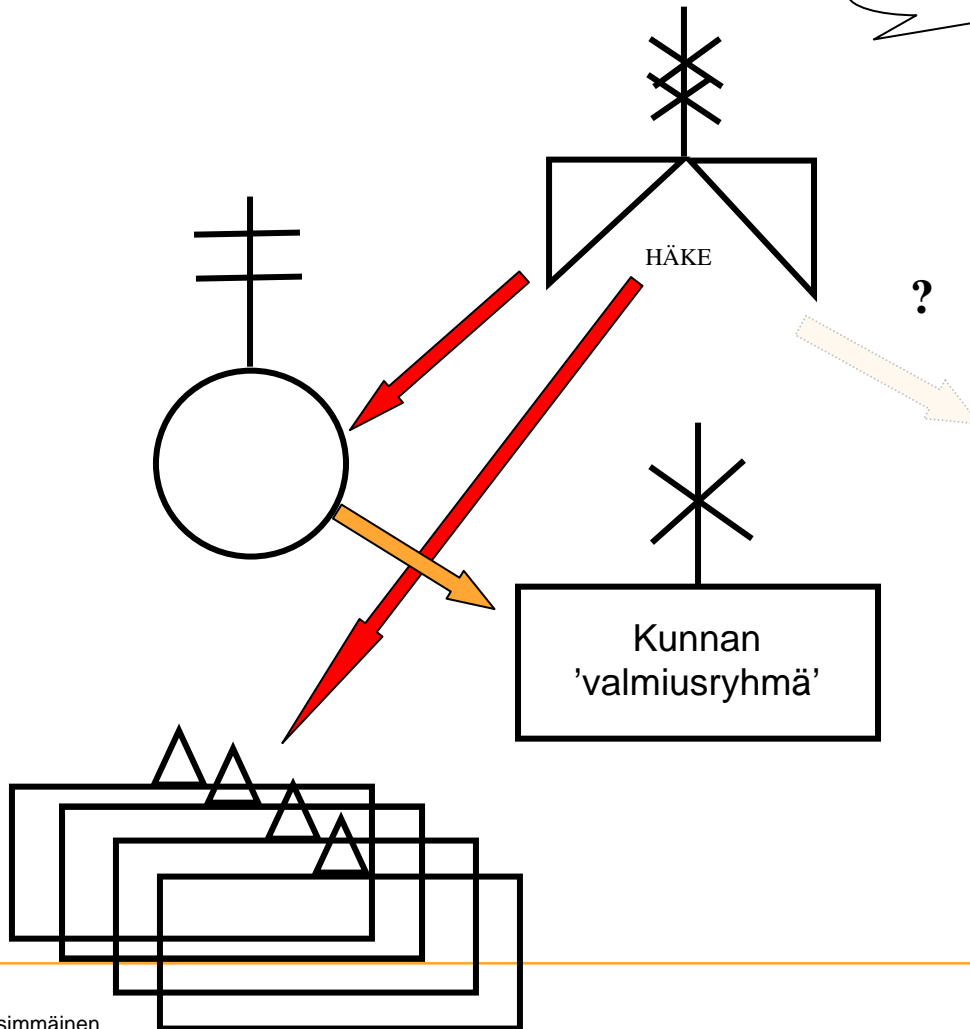
1. Hälytysjärjestelmä häiriötilanteessa

- Kuntien valmiusryhmistä luodaan tietojärjestelmään kuntakohtaiset resurssiryhmät, joille P3:n tai vastaavan pyynnöstä lähetetään tiedote (SMS).
- Ryhmiä ei liitetä suoraan vasteisiin. Samaa toimintamallia voidaan soveltaa myös muiden viranomaisten toiminnasta.
- Alueen pelastusviranomaisen huolehtisi kuntien valmiusorganisaatioiden yhteystietojen ylläpidosta.

1. Hälytysjärjestelmä häiriötilanteessa

Hätäilmoitus!

- Kaakko päällystö
- Kaakon toimialue
- Karhu P3:t
- Kontioryhmä
- Kunnanjohtajat Porin alue
- P3:t
- Porin kaupungin johtoryhmä
  - Furuholm Tapio
  - Hannus Kari
  - Hannus Kari varanumero
  - Kaupungin johtoryhmän päivystäjä
  - Kilku Lauri
  - Kilku Lauri varanum.
  - Koski Ilkka
  - Laaksonen Aulis
  - Luukkonen Aino-Maija
- Porin kaupungin virastopäälliköt
  - Furuholm Tapio
  - Kotiniemi Jukka, TPK
  - Lankiniemi Matti, ympäristöjohtaja
  - Leinonen Jari, koulutoimenjohtaja
  - Mikkola Ilkka, Porin Vesi toim. johtaja
  - Nirhamo Jaakko, satamajohtaja
  - Nordman Terttu, perusturvajohtaja
  - Rinne Kimmo, vapaa-aikavirasto
  - Rintanen Matti, Pori Energia toim. johtaja
  - Tähtinen Pekka
- Porin toimialue
- PoSa P3:t
- PoSa päällystö
- PoSa:n toimialue
- Päällikkökunta

Avun ja turvan ensimmäinen lenkki auttamisen ketjussa

2. Hälytysjärjestelmä häiriötilanteessa

- Tiedonvälitys kuntien johdolle tapahtuisi pelastustoimen osalta heidän kenttäjohtojärjestelmänsä tai valvomon kautta.
- Toissijaisesti pyytämällä Hätäkeskusta välittämään saneltu tiedote.

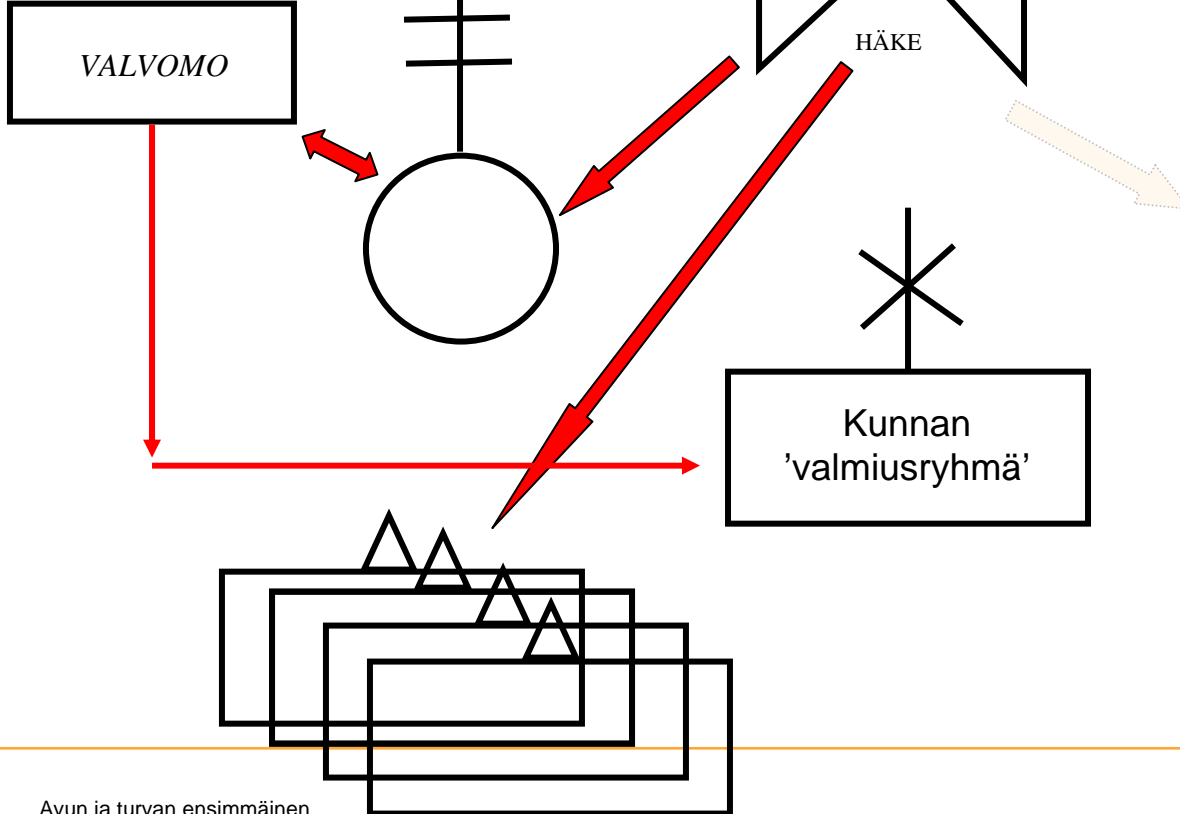
2. Hälytysjärjestelmä häiriötilanteessa

Hälyttää kunnan johtoryhmän, virka-apupyynnöt, viranomaistiedotteet jne.

Hälyttää vapaavuorot, vpk:t, lisäkalusto, sukeltajat, spr, vapepa jne.

Pitää yllä kohdekortteja, palovesikarttoja ym...

Alkutilanteen tiedottamien väestölle ja tiedotusvälineille, SM, AVI, ELY jne

Hätäilmoitus!

- Kaakko päällystö
- Kaakon toimialue
- Karhu P3:t
- Kontioryhmä
- Kunnanjohtajat Porin alue
- P3:t
- Porin kaupungin johtoryhmä
  - Furuholm Tapio
  - Hannus Kari
  - Hannus Kari varanumero
  - Kaupungin johtoryhmän päivystäjä
  - Kilku Lauri
  - Kilku Lauri varanum.
  - Koski Ilkka
  - Laaksonen Aulis
  - Luukkonen Aino-Maija
- Porin kaupungin virastopäälliköt
  - Furuholm Tapio
  - Kotiniemi Jukka, TPK
  - Lankiniemi Matti, ympäristöjohtaja
  - Leinonen Jari, koulutoimenjohtaja
  - Mikkola Ilkka, Porin Vesi toim. johtaja
  - Nirhamo Jaakko, satamajohtaja
  - Nordman Terttu, perusturvajohtaja
  - Rinne Kimmo, vapaa-aikavirasto
  - Rintanen Matti, Pori Energia toim. johtaja
  - Tähtinen Pekka
- Porin toimialue
- PoSa P3:t
- PoSa päällystö
- PoSa:n toimialue
- Päällikkökunta

Avun ja turvan ensimmäinen lenkki auttamisen ketjussa

3. Hälytysjärjestelmä häiriötilanteessa

- Kuntien johdolle suositellaan liittymistä pelastustoimen mediapalvelun jäseniksi, jolloin he saavat rajoitetulla tietosisällöllä ajantasaista ja päivittyvää tietoa kuntansa alueella tapahtuvista keskisuurista tai suurista tapahtumista.

Media-asiakkaat

XHTML-dokumentit

112mediapalvelu

XHTML-dokumentit

Sähköposti

Hätäilmoitus

HÄKE

Pelastustyön johtaja

Ensietiedotteet

Tapahtuma 1/20
Satakunta
Noormarkku/Norrmark
VT8
teliikenneonnettomuus: keskisuuri
27.09.2009 14:34:54
Kahden henkilöauton yhteentörmäys. Neljä
lievästi loukkaantunutta, jotka kuljetettiin
Porin terveyskeskukseen. Lisätietoja Karhu
P3:lta tarvittaessa.
27.09.2009 15:05:35
KARHU P3
044 - 701 1503
,,,KARHU3,NO11,NO12,NO13,NO71,P11,PK1

Tapahtuma 2/20
Lappi
Kemi/Kemi
TORNIONKATU
rakennuspalo: keskisuuri
27.09.2009 01:52:49
TULIPALO SAATU SÄMMUMAAN EI
HENKILÖVAHINKOJA,
JÄLKISÄMMUTUS JA -RAIVAUS
KÄYNNISSÄ
27.09.2009 05:55:58

Jatkotiedotteet

Tapahtuma 1/20
Kuopio/Kuopio
JANNENTIE 1
ihmisen pelastaminen ylhäältä/alhaalta
27.09.2009 19:52:41
K 21,

Tapahtuma 2/20
Lahti/Lahtis
VESIJÄRVENKATU 23
ihmisen pelastaminen, muu
27.09.2009 18:45:40
L15

Tapahtuma 3/20
Hamina/Fredrikshamn
REUTSINKATU 1
ihmisen pelastaminen, muu
27.09.2009 15:15:54
K3,H11,H13,K152,

Tapahtuma 4/20
Noormarkku/Norrmark
VT8
teliikenneonnettomuus: keskisuuri
27.09.2009 14:34:54

112-tieto: ensitiedotteet

Hätäkeskusalue	Tapahtumakunta	Osoite	Tapahtumalaji	Ilmoitusaika	Yksiköt
Satakunta	Pori/Björneborg	ANTINKATU	eläintehtävät: eläimen pelastaminen	27.09.2009 09:26:39	P11
Pohjanmaa	Seinäjoki/Seinäjoki	KALAJÄRVENTIE	liikennevälinepalo: keskisuuri	27.09.2009 08:59:31	JÄRVIP3,KUUSIOP3,SEINÄP3,SUUPOP3,PSP4,S
Helsinki	Helsinki/Helsingfors	KOETILANKUJA 2	ihmisen pelastaminen, muu	27.09.2009 06:30:23	H41
Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu	Raaha/Brahestad	LAIVURINKATU	ihmisen pelastaminen, muu	27.09.2009 02:18:28	,RAHE11,
Lappi	Kemi/Kemi	TORNIONKATU	rakennuspalo: keskisuuri	27.09.2009 01:52:49	„T13,,KETO3,K11,K13,K16,KM11,,KM13,
Etelä-Savo	Kangasniemi/Kangasniemi	OTTO MANNISEN TIE	rakennuspalo: keskisuuri	27.09.2009 01:37:49	K11, M3, K13, M21, M51
Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu	Utajärvi/Utajärvi	PEKKALANPÄÄNTIE	rakennuspalo: keskisuuri	27.09.2009 00:57:34	OULUP3,UTAJ1,UTAJ11,UTAJ13,VALA11,VALA13,
Pohjois-Karjala	Joensuu/Joensuu	KOULUKATU 25	ihmisen pelastaminen, muu	26.09.2009 23:28:22	J11,
Pohjois-Karjala	Joensuu/Joensuu	TOHMAJÄRVENTIE	tieliikenneonnettomuus: keskisuuri	26.09.2009 21:42:37	,POKA P3,KV11,TU11,TO11,,ILMARI,
Pohjanmaa	Alavus/Alavus	KUJULANTIE	rakennuspalo: keskisuuri	26.09.2009 21:23:56	JÄRVIP3,KUUSIOP3,SEINÄP3,SUUPOP3,A11,A13
Etelä-Savo	Heinävesi/Heinävesi	SÄRKELÄNTIE	ihmisen pelastaminen vedestä	26.09.2009 19:42:26	H11,,H21,,S151,
Pirkanmaa	Ylöjärvi/Ylöjärvi	VARPUKUJA 1	rakennuspalo: keskisuuri	26.09.2009 19:32:58	,T3,,Y11,Y12,N11,Y13,

112-info **jatkotiedotteet**

Hätäkeskusalue Kunta Osoite	Tapahtumalaji Ilmoitusajka	Tiedote	Tiedotusaika Lisätietoja Puhelin	Yksiköt
Lappi Kemi/Kemi TORNIONKATU	rakennuspalokeskisuuri 27.09.2009 01:52:49	TULIPALO SAATU SAMMUMAAN EI HENKILÖVAHINKOJA, JÄLKISAMMUTUS JA -RAIVAUS KÄYNNISSÄ.	27.09.2009 05:55:58 KETO P3	„T13,KETO3,K11,K13,K16,KM11,KM13,
Lappi Kemi/Kemi TORNIONKATU	rakennuspalokeskisuuri 27.09.2009 01:52:49	JATKOTIEDOTE: TORNIONTIELLÄ 2KERROKSIINEN VANHA KAUPPA. SAMMUTUSTYÖT JATKUU TALOSSA EI ASUTUSTA	27.09.2009 03:08:23 KETOP3	„T13,KETO3,K11,K13,K16,KM11,KM13,
Lappi Kemi/Kemi TORNIONKATU	rakennuspalokeskisuuri 27.09.2009 01:52:49	TORNIONTIELLÄ PALAA VANHA 2 KERROKSIINEN PUURAKENNUS SAMMUTUSTYÖT KÄYNNISSÄ EI TIETOA HENKILÖVAHINGOISTA	27.09.2009 02:27:12 KETO P3	„T13,KETO3,K11,K13,K16,KM11,KM13,
Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu Utajärvi/Utajärvi PEKKALANPÄÄNTIE	rakennuspalokeskisuuri 27.09.2009 00:57:34	NOIN 50 NELIÖN PUULITERI SYTTYNYT PALAMAAN. LIITERI SLJAINNUT ASUINRAKENNUKSEN VIERESSÄ JA SYTYTTÄNYT NOIN 70 NELIÖN ASUINTALON PALAMAAN. MOLEMMAT RAKENNUKSET TUHOUTUVA PALOSSA TÄYSIN. EI HENKILÖVAHINKOJA. PALON SYYTÄ SELVITETÄÄN.	27.09.2009 02:20:30 HEISKANEN OULUP3 0447038621	OULUP3,UTAJ1,UTAJ11,UTAJ13,VALA11,VALA13,
Pohjois-Karjala	tieliikenneturvatoiminta		26.09.2009 22:17:44	

Muuta!

- Hätäkeskukselle kuuluvien viestikeskustehtävien ja tukitehtävien määrittely on ollut epäselvää kentälle (HÄKE/OPO 6)
- Sisäasiainministeriö ja sosiaali- ja terveysministeriö eivät ole antaneet tehtäviä koskevia täsmentäviä asetuksia. Tilanne on aiheuttanut erimielisyyttä tehtävien hoidosta ja kustannusvastuista hätäkeskuslaitoksen ja sen palveluja käyttävien viranomaisten välillä.
- Tiedottamisen vastuut pitää vielä selkeyttää, koska jossain alueilla edelleen oletetaan automaattisesti että hätäkeskus tekisi tiedonvälitystoimet pitämänsä tilannekuvan perusteella.

Muuta!

- Kun yhteiskunnassa häiriötilanne menee riittävän kovaksi, ei voida olettaa, että puheluiden vastaanotto ja tehtävien välittäminen on vain häken vastuulla vaan tällöin on otettava muidenkin osaa talkoisiin (esim. [Pori](#)). Ruuhkatilanteissa voidaan sellaiset tehtävät, jotka on jo luokiteltu (sama tehtävä) kiireettömiksi hoitaa pelastustoimen johtokeskuksesta tai valvomosta käsin.
- Saatuaan tiedon esim. laajamittaisesta onnettomuudesta oman kuntansa alueella, voidaanko luottaa, että kunnan virkamiehet ('päivystys') aktivoituvat, joiden tehtäviin se kuuluu (esim. Mediapalvelun kautta)
- Hätäkeskuksen tehtävä ei ole opastaa kuntien valmiudesta vastaavia tahoja omien virkatehtävien hoidossa.
- Hätäkeskus ei vastaa GSM-verkon käyttämisestä hälyttämiseen eikä operaattorien verkon toimivuudesta (ei luotettava hälytysjärjestelmä).

Vain yhteistyö tuo osaamisen!

- Harjoittelu, harjoittelu, harjoittelu
  - suunnitelmilla (?) on tapana pölyttyä kassakaapissa

Kysymyksiä!

- Tuomo Katajisto toimialapäällikkö
(tuomo.katajisto@112.fi)
- Tommi Hopearuoho toimialapäällikkö
(tommi.hopearuoho@112.fi)
- Pertti Mäenpää toimialapäällikkö
(pertti.maenpaa@112.fi)

